

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20CoCsp/46/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8817208354
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 05. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8817208354.3

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Viery Kandrikovej v spore žalobcu: MINIHOTOVOST, SE, so sídlom námestí T. G. Masaryka 2392/17, 690 02 Břeclav, Česká republika, IČO: 043 55 211, proti žalovanému: F. H., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom W. XXX/X, XXX XX V. Z., t. č. T. H., o zaplatenie 300,- eur s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou č.k. 11Csp/319/2017-102 zo dňa 24.02.2020 jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje sa rozsudok a vec sa vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvej inštancie“) vo výroku I. zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 300 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 350 eur od 19.11.2014 do 14.03.2016 a úrok z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 300 eur od 15.03.2016 do zaplatenia, a to všetko v pravidelných mesačných splátkach vo výške 10 eur mesačne, ktoré sú splatné vždy do konca toho ktorého mesiaca pod následkami straty výhody splátok pri omeškaní sa s niektorou zo splátok do zaplatenia celej dlžnej sumy. Vo výroku II. priznal žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov konania vo výške 92 % s tým, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie v samostatnom uznesení.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že preskúmal zmluvu o spotrebiteľskom úvere zo dňa 13.10.2014 a dospel k záveru o bezúročnosti poskytnutého úveru z dôvodu vyhodnotenia zmluvy v časti dohody o odplate ako neplatnej. Dospel k záveru, že ročná úroková sadzba úroku dohodnutého medzi stranami sporu predstavuje 342 % ročne (28,57 % na 28 dní), pričom úroky pri porovnateľných úveroch poskytované bankami v rozhodnom období boli 8,11 %. Vzhľadom na uvedený záver považoval dohodu o úrokoch vo výške 342 % ročne (28,57 % na 28 dní) za absolútne neplatnú, nakoľko sa prieči dobrým mravom a zároveň ju považoval aj za neprimeranú v zmysle § 53 a § 54 Občianskeho zákonníka. Uvedená bezúročnosť však podľa názoru súdu prvej inštancie nemá vplyv na dlžnú sumu 300 eur (istina úveru 350 eur znížená o úhrady žalovaného 50 eur), nakoľko žalobca neprimerane vysokú odplatu v konaní nepožadoval. Zvyšok uplatnenej pohľadávky v prevyšujúcej časti 300 eur považoval za neopodstatnený a nepreukázaný. Žalobca má nárok len na vrátenie nesplatennej časti istiny úveru.

3. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP). Úspešnejšiemu žalobcovi (úspech 96 %) priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 92 %, pričom o výške trov rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, súdny úradník.

4. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. a),b),d),f) a h) CSP. Namietal, že súd prvej inštancie už spočiatku procedurálne nepostupoval správne, keď sa neriadil podľa § 111 CSP a úradnú poštu mu neposielal tzv. doručenkou,

ale takisto bez obvyčajnej obálky ako zdrap papiera a to v dni 15.03.2018, 12.04.2018 a 23.04.2018. Poukázal na ustanovenia § 39 a § 53 ods. 1, 4 písm. k) a 5 Občianskeho zákonníka. Do pozornosti súdu dal stanovisko NBS zo dňa 16.08.2018, že žalobca nemá licenciu na poskytovanie pôžičiek na Slovensku. Táto „nebankovka“ má síce povolenie na podnikanie Českej národnej banky, to však neplatí na území Slovenskej republiky. Podľa žalovaného v oblasti poskytovania úverov neplatí princíp jedného povolenia. Poukázal na to, že následne sa pohľadávku voči spotrebiteľovi predá firme, ktorá nie je pod dohľadom NBS. Ďalej uviedol, že absolútne neplatným právnym úkonom je aj úver poskytnutý pri zneužití tiesne ako aj ľahkovážnosti za neprimerané protiplnenie. V konečnom dôsledku ide o skutkovú podstatu trestného činu úžery. Ak sa poskytne spotrebiteľovi úver za cenu prevyšujúcu o 100 % priemernú cenu porovnateľných úverov poskytnutých bankami a ak veriteľ využije tieseň spotrebiteľa, neskúsenosť, ľahkomyseľnosť, rozrušenie, prípadne slabomyseľnosť, (aj pri nedbanlivosti veriteľa) ide o vykorisťovanie spotrebiteľa a v takomto prípade je úverová zmluva neplatná v celom rozsahu. Navrhol zrušiť rozhodnutie súdu prvej inštancie v celom rozsahu.

5. Krajský súd v Prešove ako odvolací súd, príslušný na rozhodnutie o odvolaní, v zmysle § 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) preskúmal rozhodnutie v napadnutom rozsahu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v súlade s § 379 a nasl. CSP v spojení s § 470 ods. 1 a 2 CSP, bez nariadenia pojednávania, pričom dospel k záveru, že rozsudok je potrebné zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, výkon práv a povinností vyplývajúcich z občiansko-právnych vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

7. Podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom.

8. Podľa § 39a Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon urobený fyzickou osobou nepodnikateľom, pri ktorom niekto zneužije tieseň, neskúsenosť, rozumovú vyspelosť, rozrušenie, dôverčivosť, ľahkomyseľnosť, finančnú závislosť alebo neschopnosť plniť záväzky druhej strany a dá sebe alebo inému sľúbiť alebo poskytnúť plnenie, ktorého majetková hodnota je vzhľadom na vzájomné plnenie v hrubom nepomere.

9. Pojem dobrých mravov odráža prevažujúcu mienku rozhodnutej časti spoločnosti o tom, aký má byť výkon práv vo vzájomných vzťahoch medzi ľuďmi, aby tento bol v súlade so základnými a všeobecne rešpektovanými zásadami mravného poriadku, ako sú zásady slušnosti, poctivosti, čestnosti, dôvery a podobne. Za výkon práva s dobrými mravmi je teda možné považovať aj konanie, pri ktorom veriteľ postupom obchádzajúcim zákon či mariacim jeho zmysel a účel, poškodzuje či znevýhodňuje povinnú stranu v postavení spotrebiteľa.

10. Odvolací súd konštatuje, že úroky o výške 342 % ročne, (28,57 % na 28 dní) sú neprimerane vysoké a sú v rozpore s dobrými mravmi. Odvolací súd považuje za rozporné s dobrými mravmi, ak sa poskytne spotrebiteľovi úver za cenu viac ako 42-násobne prevyšujúcu priemernú cenu porovnateľných úverov poskytovaných bankami. Žalobcom požadovaný úrok z úveru ročne 342 % ročne, resp. 28,57 % na 28 dní spôsobil značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov tejto úverovej zmluvy, pretože bolo súdom v rámci skutkového stavu preukázané a zistené, že priemerné v tomto období boli úroky vo výške 8,11 % ročne.

11. Zároveň sa odvolaciemu súdu javí že zmluva o úvere, ktorú strany uzavreli dňa 13.10.2014, je absolútne neplatným právnym úkonom v zmysle § 39a Občianskeho zákonníka. Dohodnutá odplata celkom v sume 100 eur predstavuje vo vzťahu k poskytnutému úveru vo výške 350 eur, ktorý sa zaviazal dlžník vrátiť v lehote 28 dní od poskytnutia úveru úrok 28,57 %, čo vychádza v prepočte 342 % ročne, čo jednoznačne možno kvalifikovať ako civilnoprávnu úžeru pre hrubý nepomer v poskytnutých plneniach. Kvalifikačným kritériom úžery v tomto prípade bola žalovaného neskúsenosť a dôverčivosť. Podľa dôvodovej správy neskúsenosť spočíva "napríklad v nedostatočnej znalosti cien, nákupných možností spravidla v spojení s dôverčivosťou. Ide predovšetkým o neskúsenosť pri vybavovaní majetkových záležitostí. To môže vyplývať z neskúsenosti v širšom zmysle, resp. z neskúsenosti v určitej oblasti ľudskej činnosti, ktorá má dopad na majetkovú sféru človeka". Dôverčivosť "predstavuje stav a konanie

spotrebiteľa, ktorý ako tzv. slabšia zmluvná strana nedisponuje takou mierou obozretnosti, ktorá by mu zaručila ochranu jeho práva pri ekonomickej nadvláde dodávateľa. Spotrebiteľ je tak náchylný uveriť všetkým prezentovaným skutočnostiam, keďže objektívne nemá dispozíciu na kvalifikované posúdenie dodávateľom poskytovaných skutočností“.

12. Žalobca, ako subjekt disponujúci odbornými finančnými, ekonomickými aj právnymi znalosťami, je vo vzťahu k bežnému spotrebiteľovi v zjavnej výhode. Medzi stranami sporu bola dohodnutá odplata nie vo forme úrokov, ale vyjadrená pevnou sumou, ktorá je podľa názoru odvolacieho súdu zámerne vyjadrená pevným poplatkom vo výške 100 eur a nie percentuálne. Žalovaný ako spotrebiteľ primerane rozumovo vyspelý a obozretný v dôsledku absencie skúseností a znalostí danej problematiky a v dôvere v odbornú zdatnosť a serióznosť žalobcu tak vstúpil do zmluvného vzťahu, ktorý nebol v súlade so zákonom a bol pre neho extrémne nevýhodný. Toto možno konštatovať aj napriek tomu, že žalovaný musel vedieť, že poskytnutie úveru je odplatným aktom, nemusel si však uvedomiť, že úver je úročený úrokmi v rozsahu takmer 342 % ročne, čo je neakceptovateľné a nepoživajúce právnu ochranu.

13. Postup súdu podľa § 3 ods. 1 OZ má miesto len vo výnimočných situáciách, kedy k výkonu práva založeného zákonom dochádza z iných dôvodov, ako je dosiahnutie hospodárskych cieľov či uspokojenie iných potrieb, keď hlavnou alebo aspoň prevažujúcou motiváciou je úmysel poškodiť či znevýhodniť povinnú osobu (tzv. šikanózný výkon práva), prípadne keď je zřejmé, že výkon práva vedie k neprijateľným dôsledkom prejavujúcim sa ako vo vzťahu medzi účastníkmi, tak na postavení niektorého z nich navonok. Korektív dobrých mravov však nesmie byť na ujmu princípu právnej istoty a nesmie neprimerane oslabovať subjektívne práva účastníkov vyplývajúce z právnych noriem. (rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 20. apríla 2004, sp. zn. 32 Odo 1047/2003).

14. Za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi možno považovať len také konanie, ktorého cieľom nie je dosiahnutie účelu a zmyslu sledovaného právnou normou, ale ktoré je v rozpore s ustálenými dobrými mravmi vedené priamym úmyslom spôsobiť inému účastníkovi ujmu. (rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 12. novembra 2014, sp. zn. 31 Cdo 3931/2013)

15. Odvolací súd poukazuje na Nález Ústavného súdu Českej republiky III. ÚS 4129/18 zo dňa 26. februára 2019, podľa ktorého oklikou se tak v rámci týchto úvah dostáva znovu do popredia myšlienka formulovaná nálezom sp. zn. I. ÚS 199/11; totiž proč by měla státní moc poskytovat ochranu právům v podobě vykonávacího řízení subjektu, který nejenže neproověřil finanční možnosti toho, komu půjčil své peníze, ale také toho, kdo úvěr neposkytl s odůvodněnou důvěrou v to, že bude řádně splacen, nýbrž spíše s cílem dosažení (většího) zisku realizací mnohdy násobného zajištění původního dluhu, k němuž žadatel úvěrů - dlužník, ať už z nevědomosti, z bezvýhodnosti aktuální životní situace nebo i z vlastní nezodpovědnosti a lhostejnosti přistoupil.

16. Odvolací súd je toho názoru, že na žalobcu dopadajú všetky dôsledky nečestného úžerného konania, ktoré je nepochybne v rozpore s § 3 Občianskeho zákonníka, vrátane toho, že musí počítat s odmietnutím súdnej ochrany. Súdna ochrana sa principiálne neposkytuje osobe konajúcej so zlým úmyslom alebo hoc aj z nebanlivosti s cieľom poškodiť dlžníka, ktorá do úverovej zmluvy už len zakomponuje úžerné úroky. Súd chráni vzťahy založené na dobromyseľnosti a čestnosti, nie tie, ktoré umožňujú veriteľovi potencionálne žiadať nečestnú odplatu za poskytnutie úveru či pôžičky rôznymi sofistikovanými spôsobmi.

17. Žalobca požadujúci aj len keď v zmluve 342,8 % - ný úrok nemôže legitímne očakávať poskytnutie súdnej ochrany. Totižto pasívny spotrebiteľ ani len neobjasní koľko potencionálne už dodávateľovi zaplatil z úžerného úroku mimo súdnej kontroly a preto možno konštatovať nezanedbateľné riziko, že spotrebiteľ mohol plniť úžerné úroky bez konzekvencie súdu. Z dôvodu odradzujúcich účinkov je neúspech žaloby aj v časti bezdôvodného obohatenia naplnený.

18. Uvedené skutočnosti súd prvej inštancie doposiaľ nezohľadnil a nezaoberal sa nimi, preto zaťažil svoje rozhodnutie vadou nepreskúmateľnosti. Uvedeným nesprávnym postupom súdu prvej inštancie preto došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

19. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušil a podľa § 391 ods. 1 CSP vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

20. Úlohou súdu prvej inštancie bude vo vyššie naznačených intenciách opätovne rozhodnúť o nároku žalobcu uplatnenom v predmetnom konaní s ohľadom na ustanovenie § 3 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie svoje závery odôvodní v súlade s ust. § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 234 ods. 2 CSP tak, aby jeho rozhodnutie bolo presvedčivé s tým, že už nateraz je zrejmé, že žaloba žalobcu neobstojí keď selektívne uplatňuje hoc aj to, čo potencionálne mu pred súdmi prejsť môže.

21. Prvoinštančný súd, ktorý je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP) v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

22. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).